

Priðjudaginn 22. október 1974.

Nr. 86/1974: **Ákærvaldið**
 (Þórður Björnsson ríkissaksóknari)
 gegn
Ásgeiri Sölva Sölvasyni
 (Benedikt Blöndal hrl.).

Dómenður:

hæstaréttardómaramir Benedikt Sigurjónsson, Björn Sveinbjörnsson, Einar Arnalds, Logi Einarsson og Magnús Þ. Toríason.

Fiskveiðabrot.

Dómur Hæstaréttar.

Eftir uppsögu héraðsdóms hefur Jónas Sigurðsson, skólastjóri Stýrimannaskólans í Reykjavík, framkvæmt athugun á mælingum varðskipsmanna 30. júlí 1973 svo og á mælingum ákærða, er hann kveðst hafa gert, áður en hann hóf veiðar og aftur þegar varðskipsmenn tilkynntu honum, að bátur hans væri innan fiskveiðimarkanna. Eftir mælingum þessum markaði skólastjórinn á sjóuppdrátt staði varðskipisins og m/b Straumness, ÍS 240. Í álitserð hans, dags. 24. september 1974, segir svo:

„Samkvæmt beiðni yðar, herra saksóknari ríkisins, hef ég sett út í meðfylgjandi sjókort nr. 31 staðarákvarðanir varðskipisins Alberts, eins og um getur í hæstaréttarmálinu nr. 86/1974: Ákærvaldið gegn Ásgeiri Sölva Sölvasyni, skipstjóra á m/b Straumnesi, ÍS-240.

Þess skal getið, að sjókort nr. 40 í mælikvarða 1:250000, sem varðskipsmenn hafa sett staðarákvarðanir sínar út í, er ekki lengur gefið út og því ófáanlegt. Í stað þess hef ég sett staðarákvarðanirnar út í sjókort nr. 31 í mælikvarða 1:300000.

Í sjókortið hef ég dregið fiskveiðimörkin fyrir það svæði, er varðar mál þetta, úr punkti 6 sjóm. í rv. vestur frá Garðskagavita í Malarriðsvita.

Í kortinu eru:

A = staður varðskipsins kl. 1831 h. 30/7 '73. Þá mælist báturinn á stað a um 2,3 sjóm. innan fiskveiðimarkanna fyrir togveiðar.

B = staður varðskipsins kl. 1834. Þá mælist báturinn á stað b um 2,1 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

C = staður varðskipsins kl. 1858. Þá mælist báturinn á stað c um 1,1 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

D = staður varðskipsins kl. 1905 við bátinn. Staður D mælist um 0,9 sjóm. innan fiskveiðimarkanna.

Við athugun sérfróðra manna á fjarlægðarmælihæfni ratsjár v/s Alberts í Reykjavíkurhöfn h. 1/8 '73 kom í ljós, að fjarlægðir mældar með ratsjanni reyndust allt að 2% stærri en samsvarandi fjarlægðir í sjókorti. Sé reiknað með $\div 2\%$ fjarlægðaskekkju, færast allir staðir varðskipsins og bátsins innar miðað við fiskveiðimörkin, mest 0,4 sjóm. innar (staður D við bátinn), minnst um 0,1 sjóm. innar við fyrstu mælingu (staður a).

Athuganir sömu manna á gyro-áttavita varðskipsins leiddu í ljós, að miðunarskekkja gæti verið frá 0 allt að $\div 2^\circ$. Þar sem mínus skekkja er bátnum í óhag, hef ég ekki reiknað með neinni skekkju í miðunum.

Að því er snertir mælistaðina, sem varðskipið notaði til staðarákvarðana, þ. e. Stapafell og Lýsuhyrnu, skal þess getið, að þar er ekki um greinilega afmarkaða punkta að ræða, og matsatriði er, hvaðan frá viðkomandi fjalli á að setja út fjarlægðirnar í sjókortið. Þá eru hornin milli mælistaðanna og um leið milli staðarlinanna fremur lítil, milli 30 og 40°. Má því gera ráð fyrir einhverri ónákvæmni í staðsetningunum af þessum sökum. Ekki er þó ástæða til að ætla, að sú ónákvæmni sé það mikil, að hún hafi úrslitaáhrif miðað við þær fjarlægðir bátsins frá fiskveiðimörkunum, sem mælingarnar sýna.

I sama sjókort hef ég sett út staðarákvörðun skipstjóra bátsins, er hann kveðst hafa gert, þegar hann kastaði og aftur þegar varðskipið tilkynnti, að báturinn væri innan markanna. Fyrri staðurinn X mældist um 0,2 sjóm. utan fiskveiðimarkanna. Síðari staðurinn Y mælist um 0,4 sjóm. utan fisk-

veiðimarkanna. Athuganir á ratsjá m/b Straumness í Reykjavíkurhöfn h. 1/8 '73 sýndu fjarlægðamæliskekkju allt að $\div 2\%$, en ekki verður séð, hvort formerkið á við þær mælingar, sem hér um ræðir.“

Samkvæmt mælingum varðskipsmanna og álitsgerð Jónasar Sigurðssonar, skólastjóra Stýrimannaskólans, er sannað þrátt fyrir framburði ákærða og stýrimanns bátsins, Valdimars Karlssonar, að ákærði hafi verið að ólöglegum botnvörpuveiðum á m/b Straumnessi, ÍS 240, innan fiskveiðimarka á þeim tíma, sem í máli þessu greinir. Varðar brot ákærða við þau lagaboð, er í ákæru getur, sbr. nú 2. mgr. 1. gr. laga nr. 102/1973 um veiðar með botnvörpu, flotvörpu og dragnót í fiskveiðilandhelginni.

Í vottorði Seðlabanka Íslands, dags. 21. október 1974, segir svo:

„Gullgengi krónunnar var síðast ákveðið 30. apríl 1973, og jafngiltu þá 100 gullkrónur kr. 5.089.50 — fimmpúsundáttatíuogníu 50/100—. Hefur engin breyting orðið á því síðan.“

Refsing ákærða, sem ákveða bera samkvæmt lagaákvæðum þeim, er í héraðsdómi greinir, sbr. 1. mgr. 2. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, þykir hæfilega ákveðin kr. 60.000.00 sekt til Landhelgissjóðs Íslands, og komi 20 daga varðhald í stað sektar, ef hún verður eigi greidd innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Staðfesta ber ákvæði héraðsdóms um upptöku veiðarfæra m/b Straumness, ÍS 240, sbr. nú 3. mgr. 11. gr. laga nr. 102/1973, svo og málskostnaðarákvæði héraðsdómsins.

Ákærða ber að dæma til að greiða allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar sem talin saksóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 20.000.00, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, kr. 20.000.00.

D ó m s o r ð :

Ákærði, Asgeir Sölvi Sölvason, greiði kr. 60.000,00 sekt til Landhelgissjóðs Íslands, og komi 20 daga varð-

hald í stað sektar, verði hún eigi goldin innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Ákvæði héraðsdóms um upptöku veiðarfæra m/b Straumness, ÍS 240, skal vera óraskað svo og málskostnaðarákvæði hans.

Ákærði greiði allan áfrýjunarkostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 20.000.00, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns fyrir Hæstarétti, Benedikts Blöndals hæstaréttarlögmanns, kr. 20.000.00.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 2. ágúst 1973.

Ár 1973, fimmtudaginn 2. ágúst, var á dómþingi sakadóms Reykjavíkur, sem háð var í Borgartúni 7 af Sverri Einarssyni sakadómara sem dómsformanni og skipstjórunum Guðna Jónssyni og Lofti Júlíussyni sem meðdómsmönnum, kveðinn upp dómur í sakadómsmálinu nr. 370/1973: Ákærvaldið gegn Ásgeiri Sölva Sölvasyni, sem tekið var til dóms í dag.

Málið er höfðað með ákæru saksóknara ríkisins, dags. í gær, gegn Ásgeiri Sölva Sölvasyni, Lækjarkinn 10 í Hafnarfirði, fæddum 25. september 1930 í Hnífsdal, skipstjóra á vélbátnum Straumnesi, ÍS 240, „fyrir að hafa gerst sekur um fiskveiðibrot samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 62/1967 um bann gegn veiðum með botnvörpu og flotvörpu, sbr. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 21/1969 um breyting á þeim lögum og 1. mgr. 1. gr., sbr. 3. gr. reglugerðar nr. 189/1972 um fiskveiðilandhelgi Íslands, með því að hafa verið á botnvörpuveiðum á nefndum bát mánudagskvöldið 30. júlí 1973 í Faxaflóa á svæði, þar sem botnvörpuveiðar eru með öllu bannaðar samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 50/1971, sbr. að því er öll framangreind lagaákvæði varðar lög nr. 89/1971, lög nr. 101/1972 og nú bráða-birgðalög nr. 74 26. júní 1973.

Ákærist því nefndur Ásgeir Sölvi til að sæta refsingu samkvæmt 1. mgr. 4. gr. og 7. gr., nú 1. mgr. 5. gr. og 8. gr., laga nr. 62/1967, sbr. 5. gr. og 7. gr. laga nr. 21/1969, sbr. ennfremur lög nr. 81/1952, og 6. gr. nefndrar reglugerðar nr. 189/1972, sbr. lög nr. 44/1948, til að sæta upptöku afla og veiðarfæra nefnds báts og til greiðslu alls sakarkostnaðar.“

Málavextir eru þessir:

Mánudaginn 30. júlí s.l. var varðskipið Albert á eftirlitsferð í Faxaflóa og kom þá að m/b Straumnesi, ÍS 240, þar sem hann var að veiðum með botnvörpu. Skipherra varðskipsins var Þorvaldur Birgir Axelsson, Hraunbæ 38 hér í borg. Segir hann í skýrslu sinni um afskipti varðskipsins af bátnum á þessa leið:

„Kl. 1831 gerð eftirfarandi staðarákvörðun:

Bátur:	r/v 201°	fjarl.	4.4 sml.
Lýsuhyrna	—	20.45	—
Stapafell	—	19.5	—

gefur það stað bátsins um 2.3 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1834 gerð eftirfarandi staðarákvörðun:

Bátur:	r/v 200°	fjarl.	3.8 sml.
Lýsuhyrna	—	21.0	—
Stapafell	—	19.7	—

gefur það stað bátsins um 2.1 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1858 gerð eftirfarandi staðarákvörðun:

Bátur:	r/v 156°	fjarl.	1.45 sml.
Lýsuhyrna	—	23.9	—
Stapafell	—	20.3	—

gefur það stað bátsins um 0.9 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka.

Kl. 1904 sjást stb. togvírar á bátnum.

Kl. 1905 gerð eftirfarandi staðarákvörðun við bátinn, sem reynist vera m/b Straumnes, ÍS 240:

Lýsuhyrna	fjarl.	25.0 sml.
Stapafell	—	21.8 —

sem gefur stað bátsins um 0.6 sml. innan leyfilegra fiskveiðitakmarka. Um leið og staðarákvörðun er gerð, er kallað yfir í bátinn og honum skipað að hífa strax og bíða síðan nánari fyrirmæla frá varðskipinu, sem heldur að næsta bát.

Kl. 2025 settur út bátur frá varðskipinu til að sækja skipstjórnann á Straumnesi. Aðspurður kvaðst hann hafa verið á togveiðum, en haldið sig vera utan fiskveiðitakmarkanna, voru honum sýndar mælingar varðskipsins.

Kl. 2112 var skipstjóri fluttur um borð í bát sinn, eftir að ákveðið var samkvæmt fyrirmælum að halda til Reykjavíkur.

Mælingar voru gerðar með K.H. ratsjá og SPERRY gyroátta-

vita af 1. og 2. stm. undir umsjón skipherra og skráðar niður af loftskammtamanni.

Veður: Kul, skýjað.“

Skýrslu þessa hefur skipherrann staðfest fyrir dómi. Var skipherrann við stjórn varðsksins og framkvæmdi ekki mælingarnar sjálfur, en fylgdist með því, að þær voru gerðar.

Hálfván Henrysson, fyrsti stýrimaður á Albert, Vesturbergi 100, og Arnbjörn Ólafsson, annar stýrimaður á varðskipinu, Hverfisgötu 58, báðir hér í borg, hafa komið fyrir dóm og staðfest efni greindrar skýrslu skipherrans. Gerði Hálfván allar mælingarnar, en Arnbjörn yfirfór þær og athugaði samtímis.

Ákærði var skipstjóri á m/b Straumnesi, ÍS 240, í þetta skipti. Hann hefur viðurkennt að hafa verið að togveiðum. Hann segir hins vegar, að mælingar varðskipsmanna komi ekki heim og saman við sínar mælingar..

Ákærði hóf veiðiferðina frá Hafnarfirði klukkan 1330 greindan dag. Kastaði hann vörpunni og hóf veiðar klukkan 1815.

Ákærði gerði staðarákvörðun, áður en hann hóf veiðarnar, og aftur, þegar varðskipið tilkynnti, að báturinn væri innan markanna. Stýrimaður bátsins var við síðari mælinguna. Fyrri staðarákvörðunin var 37 sml í Hafnarfjall og 24 sml í Stapafell. Þessi staðarákvörðun gaf bátnum stað alveg á fiskveiðimörkunum. Mælingarnar voru ekki ritaðar niður. Seinni staðarákvörðun ákærða gaf 38.5 sml í Hafnarfjall, en 21.5 sml í Stapafell. Dýpið var 88 faðmar við seinni mælinguna. Þessi staðarákvörðun gaf skipinu stað 0.4—0.5 sml utan við landhelgislinuna. Mælingar ákærða fóru fram með Decca radar og með lausum hring, sem dregur allt að 48 sml.

Vitnið Valdimar Karlsson, stýrimaður á m/b Straumnesi, ÍS 240, til heimilis að Bárugötu 37 hér í borg, kom inn í stýrishús bátsins um klukkan 1900. Leit hann þá í ratsjá bátsins að skipstjóra viðstöddum. Var staðsetning bátsins þá 38.5 sml í Hafnarfjall og 21.5 sml í Stapafell. Dýpið var á þessum stað 88 faðmar. Taldi Valdimar þessa staðarákvörðun gefa bátnum stað rétt utan við fiskveiðimörkin. Þessi staðarákvörðun var tekin, rétt áður en varðskipið tilkynnti bátnum, að hann væri að ólöglegum veiðum.

Dómurinn kvaddi þá Benedikt Hans Alonsson stýrimannaskólakennara, Vatnsholti 8 hér í borg, og Harald Sigurðsson deildarverkfræðing, Miðvangi 159 í Hafnarfirði, til að rannsaka ratsjá og gyroáttavita varðsksins Alberts og ratsjá m/b Straumness, ÍS

240. Í skýrslu þeirra segir svo um athuganir í varðskipinu: „Athuganir á fjarlægðarmælihæfni ratsjár vs ALBERT leiddu í ljós, að allar mælingar sýndu frávik í þá átt, að mæligildi voru allt að 2% stærri en sömu fjarlægðir reyndust, er þær voru mældar í sjókorti. Mælingar þessar voru gerðar með notkun „lausa fjarlægðarhringsins.“ Samanburður á „lausum hring“ og „föstum fjarlægðarhringum“ sýndu samsvarandi frávik. Ratsjain starfaði að öðru leyti eðlilega, og var myndin skýr og góð.

Athugun á gyroáttavita vs ALBERT leiddi í ljós, að aflestur gráðukvarða gaf einni gráðu hærri aflestur en samsvarandi gildi í sjókorti. Þegar höfð er hliðsjón af mögulegri aflestrarnákvæmni gyrovísunar á ratsjárskermnum, er óvarlegt að áætla hana meiri en ± 1 gráðu. Af framansögðu leiðir, að vísunarskekkja getur orðið allt frá 0 gráðum í 2 gráðum of há.“

Um athuganir þeirra á ratsjá m/b Straumness, ÍS 240, segir svo: „Athugun á Decca-RM326 ratsjá mb STRAUMNESS sýndi frávik allt að $\pm 2\%$ frá þeim gildum, er mældust í sjókorti. Ratsjain starfaði að öðru leyti eðlilega, og var myndin skýr og góð.“

Þeir Benedikt Hans og Haraldur komu fyrir dóminn og staðfestu skýrslu sína með eiði. Voru um leið lagðar fyrir þá nokkrar spurningar.

Þeir upplýstu, að mæliskekkja sú, sem fram kæmi á radar varðskeysins, mundi vera ákærða í óhag, ef hún yrði leiðrétt, og hefði hann þá mælst innar í landhelgi, en ekki töldu þeir hægt að svara því, hvort skekkjan á radar m/b Straumness mundi setja skipið utar eða innar, þar sem skekkjan á radar bátsins væri ýmist plús eða mínus eftir því, hvaða mælisvið væri notað.

Báðir tóku þeir fram, að mæliskekkjur á radartækjum skipanna væru ekki af meiri stærðargráðu en vænta megí almennt af slíkum tækjum.

Með fjórum staðarákvörðunum varðskipsmanna, sem þeir hafa staðfest með eiði fyrir dómi, svo sem frá var greint, þykir þrátt fyrir framburð ákærða og vitnisins Valdimars sannað, að m/b Straumnes, ÍS 240, hafi í umrætt skipti verið að botnvörpuveiðum í Faxaflóa á svæði, þar sem botnvörpuveiðar eru með öllu bannaðar samkvæmt 1. mgr. 1. gr. laga nr. 50/1971, sbr. lög nr. 89/1971, lög nr. 101/1972 og nú bráðibirgðalög nr. 74 26. júní 1973. Hefur ákærði því gerst sekur um háttsemi þá og brot gegn lagagreinum þeim, sem í ákæru greinir.

Samkvæmt vottorði Seðlabanka Íslands, dags. 31. júlí s.l., jafn-

gilda nú 100 gullkrónur 5.089.50 krónum. Stærð m/b Straumness, ÍS 240, er 94.48 brúttórúmllestir.

Pykir ákærði hafa unnið sér til refsingar samkvæmt 1. mgr. 4. gr. og 7. gr., nú 1. mgr. 5. gr. og 8. gr., laga nr. 62/1967, sbr. 5. gr. og 7. gr. laga nr. 21/1969, sbr. einnig lög nr. 81/1952 og 6. gr. reglugerðar nr. 189/1972, sbr. lög nr. 44/1948.

Ákærði hefur aldrei fyrr sætt kærnum eða refsingum, svo að kunnugt sé.

Refsing ákærða verður með hliðsjón af stærð skipsins og gullgengi íslenskrar krónu ákveðin 55 þúsund króna sekt til Landhelgisjórðs, og komi varðhald í 30 daga í stað sektarinnar, ef hún verður ekki greidd innan 4 vikna frá birtingu dómsins.

Samkvæmt 4. gr., nú 5. gr., laga nr. 62/1967, sbr. lög nr. 21/1969, ber einnig að gera veiðarfæri m/b Straumness, ÍS 240 upptæk til handa Landhelgisjórði, en afli var enginn í skipinu.

Loks ber að dæma ákærða til að greiða allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda síns, Jóns Ólafssonar hæstaréttarlögmanns, krónur 8.000.00.

Dómsorð:

Ákærði, Ásgeir Sölvi Sölvason, greiði 55 þúsund króna sekt til Landhelgisjórðs, en sæti varðhaldi 30 daga, verði sektin eigi greidd innan 4 vikna frá birtingu dómsins.

Veiðarfæri m/b Straumness, ÍS 240, skulu vera upptæk og eign Landhelgisjórðs.

Ákærði greiði allan sakarkostnað, þar með talin málsvarnarlaun til skipaðs verjanda síns, Jóns Ólafssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 8.000.00.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.